

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 2 maj 2006

Til samtlige ministerier m.v.

Indberetning nr. 5 / 2006.

Lagting og landsstyre.

Sambandspartiet

Som omtalt i indberetning 4 / 2006 er Johan Dahl nu udtrådt af Sambandspartiets gruppe i Lagtinget. Der er ikke - endnu - i konsekvens heraf foretaget nykonstituering af Lagtingets udvalg, og Johan Dahl er derfor fortsat formand for Udlandsudvalget, som behandler forholdet til såvel Danmark som til udlandet.

Det er imidlertid kommet frem i de færøske medier, at der føres samtaler mellem Johan Dahl og Sambandspartiet om hans mulige genindtræden i partiet. Johan Dahl har i den forbindelse til medierne udtalt, at han fortsat opfatter sig som sambandsmand. Johan Dahl er opstillet på Suðuroy og der er fra flere medlemmer af Sambandspartiet på Suðuroy udtrykt ønske om, at Johan Dahl igen vil opstille for Sambandspartiet på Suðuroy.

Lagtings lovforslag om frihandelsaftalen med Island

På Lagtingets møde den 27. april blev det lovforslag som lagmanden den 19. oktober 2005 lagde frem, undergivet Lagtingets 2.' behandling. Udvalgsbehandlingen har været overordentlig langvarig og har givet anledning til megen debat.

Lagtinget stemte ved 2. behandlingen først om et ændringsforslag, som var fremsat af et mindretal i Udlandsudvalget nemlig Johan Dahl (udenfor partierne), Hergeir Nielsen (Tjoðveldisflokkurin), og Jenis av Rana (Miðflokkurin).

Mindretalsændringsforslaget indebærer, at lovforslaget helt bortfalder og erstattes af et udkast til en Lagtings **beslutning** om at sætte "Islandsaftalen" i kraft. Mindretallet anfører bl.a. i sine kommentarer hertil, at det indebærer, at landsstyret hermed har ansvaret for, at gældende lovgivning er blevet bragt i overensstemmelse med de forpligtelser som Færøerne påtager sig ved indgåelsen af "Islandsaftalen" inden denne sættes i kraft.

Mindretalsændringsforslaget fik 15 stemmer for, 15 stemte imod medens 0 stemte hverken for eller imod, og mindretallets ændringsforslag bortfaldt dermed.

Et andet ændringsforslag støttet af et flertal i Udlandsudvalget (Anfinn Kallsberg og Óli Breckmann fra Folkeflokkurin, og Kristian Magnussen og John Johannesen fra Javnaðarflokkurin), der i mod-

sætning til det andet ændringsforslag opretholder forslaget som et **lovforslag** blev derefter tiltrådt med 16 stemmer for, 8 stemmer imod medens 6 undlod at stemme.

Efter dette ændringsforslag bortfalder den blandede komité's adgang til, at udvide aftalens dækningsområde uden forelæggelse for Lagtinget, hvilket lagmanden under udvalgsbehandlingen har oplyst ikke vil volde problemer. Spørgsmålet drejede sig om, at der i. h. t. "Islandsaftalens" art. 8 nedsættes en såkaldt "blandet komite", der har beføjelser til at ændre aftalens centrale artikler om ikke diskriminering og fri bevægelighed af varer, tjenesteydelser, kapital og personer, nemlig art. 5, 6 og 7 samt evt. tilføje yderligere protokoller til aftalen. Den politiske strid stod om sådanne ændringer kunne foretages uden forelæggelse for Lagtinget, således som lagmanden oprindeligt foreslog.

Endvidere ændres ikrafttrædelsesbestemmelsen således, at den svarer til "Islandsaftalens" artikel 13 stk. 2, der bestemmer, at aftalen træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter deponeringen af det sidste ratifikationsdokument, den sidste accept eller godkendelse på opbevaringsstedet, i Islands udenrigsministerium.

Begge ændringsforslag er således udtryk for vidtgående ændringer i forhold til det forslag som lagmanden fremlagde for Lagtinget.

Anfinn Kallsberg (Folkeflokkurin) forklarede forløbet overfor færøsk TV således, at det jo var første gang, at man på Færøerne havde skulle tage stilling til en så omfattende international aftale som "Islandsaftalen", og at det derfor ikke var mærkværdigt, at det gav visse begyndervanskeligheder. Set i bakspejlet havde det måske været mere fornuftigt, at forelægge "Islandsaftalen" for Lagtinget som et beslutningsforslag, således som man gjorde det i Island, men han erklærede sig dog tilfreds med den udformning som lovforslaget nu har fået.

Tillægsbevillingslov for april 2006

Lagtingets bevillingsmæssige styring af landsstyret er meget tæt, hvilket nok skal ses som en reaktion på den manglende politiske styring som var en af forklaringerne på den økonomiske krise i begyndelsen af halvfemserne. Dette indebærer, at nødvendige bevillingsmæssige tilpasninger i vid udstrækning sker ved, at der i løbet af finansåret forelægges tillægsbevillingslove til finansloven. Det skal særskilt bemærkes, at de bevillingsmæssige procedurer af landsstyrets administration opleves som ikke ganske tidssvarende, hvilket kan være en begrundelse for, at landsstyremanden for finanser i forslaget til tillægsbevillingslov, anmoder om en særbevilling på 500.000 kr. til ekstern konsulentbistand til gennemførelse af justeringer i bevillingssystemet.

Ekstraordinære indtægter

Det seneste tillægsbevillingsforslag til finansloven fra april indeholder foruden korrigerede udgifts- og indtægts skøn til eksisterende finanslovsbevillinger, forslag til en række nye aktiviteter fra landsstyrets side, samt budgettering af indtægter, der ikke var forudset i selve finansloven.

Et eksempel på det sidste er således, at der påregnes ekstraordinære nettoindtægter på i alt 639,3 mio. kr. heraf kommer 595 mio. kr. fra Finansieringsfonden af 1992 som følge af nedkapitaliseringen af Føroya Banki og 64,9 mio. kr. fra privatiseringen af Atlantic Airways. I tillægsbevillingsforslaget påregnes der endvidere nettomerudgifter på i alt 20,6 mio. kr. bl.a. til forskellige nye aktiviteter.

Udvidelse af Færøernes repræsentation i Brussel

Som følge af landsstyrets udenrigspolitiske initiativer i relation til EU ønskes Færøernes repræsentation i Brussel udvidet med foreløbig en medarbejder pr. 1 september 2006. Lagtinget tiltrådte forslaget. Der bliver tale om udsendelse af en ambassadesekretær. De årlige omkostninger anslås til 1,55 mio. kr. Dette initiativ gav under Lagtingets behandling i øvrigt anledning til kraftig kritik fra Torbjørn Jacobsen (Tjóðveldisflokkurin) som mente, at det var ydmygende, at udsende færinger som skulle placeres på den danske ambassade. Det var, efter hans opfattelse, at sammenligne med det kommuner gjorde, når de opretter repræsentationskontorer i Brussel.

Forventede indtægter i forbindelse med den delvise privatisering af Atlantic Airways

Atlantic Airways havde pr. 31. december 2005 en bogført egenkapital på 152.000.000 kr. I forbindelse med privatiseringen indskyder landsstyret en hangarbygning samt en helikopter til en anslået værdi af i alt 51,8 mio. kr., hvorefter egenkapitalen udgør 203,8 mio. kr. I første omgang forventes 33% solgt, heraf 3% som medarbejderaktier.

De forventede indtægter fra salget er anslået til 67,9 mio. kr. Det er hensigten i alt at afhænde 66% af selskabet. Der er dog ikke specifikt taget stilling til salget af anden rate på 33%.

Helikopterdelene af Atlantic Airways forudsættes fortsat at løse opgaver inden for bjergning og betjening af de isolerede øer og forventes udskilt i et datterselskab under det privatiserede Atlantic Airways. Der forventes at blive brugt 3 mio. kr. til rådgivning i forbindelse med privatiseringen, således at nettoprovenuet af første del af privatiseringen udgør 64,9 mio. kr.

Lagtingslov om overtagelser

På Lagtingets møde den 21 april 2006 blev forslag til lagtingslov om kompetence vedrørende sager og sagsområder tiltrådt med 18 stemmer for (partierne bag landstyrekoalitionen) og 10 imod (Tjóðveldisflokkurin, Miðflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin).

Forslaget til lagtingslov blev fremsat af lagmanden den 8. november 2005, og det har haft en besværlig gang gennem Lagtinget, idet en del lagtingsmedlemmer - også fra koalitionspartierne - har været særdeles kritiske over for forslaget.

Lagtingsloven om kompetence fastslår i § 1 stk. 1, at alle sager og sagsområder i henhold til den såkaldte overtagelseslov, **som kan overtages, er overtaget** (i og med lagtingslovens vedtagelse). I § 1 stk. 2 opregnes dernæst 24 sagsområder som områder, der ikke (endnu) er overtaget. Efter bemærkningerne til lagtingslovforslaget er begrundelsen for forslaget at skabe klarhed over, hvilke områder der er overtaget og hvilke der ikke er overtaget.

Princippet i "Lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder" (overtagelsesloven) muliggør, at færøske myndigheder kan overtage samtlige sager og sagsområder, bortset fra de sager, der er nævnt i lovens § 1 stk.2. (statsforfatning, statsborgerskab, højesteret, udenrigspolitik, sikkerhedspolitik og forsvarspolitik samt penge - og valutapolitik).

Regeringens afgrænsning af de sagsområder, der kan overtages, er således foretaget negativt, medens lagtingsloven fastslår, at alt, der kan overtages, allerede er overtaget med undtagelse af de oven for nævnte 24 sagsområder. Lagtingsloven tilsigter med andre ord, at være udtømmende uanset, at man i det fælles forberedelsesarbejde mellem Færøerne og Danmark i forbindelse med overtagelsesloven netop afstod herfra.

I et svar af 15. marts 2006 fra lagmanden til formanden for Sambandspartiet forsikrer lagmanden imidlertid, at lagtingsforslaget ”**kun regulerer vores lokale forhold og ikke forholdet mellem danskere og færinger**”. Dette kan kun forstås således, at det er Færøernes opfattelse, at det fortsat er overtagelsesloven, der regulerer de færøske myndigheders overtagelse af yderligere sagsområder.

Det færøske arbejdsmarked.

Afslutning af konflikt i Føroya Tele.

Årets første strejke kunne afsluttes den 20 april efter indgåelse af en aftale mellem den færøske arbejdsgiverforening og Funktionærforbundet vedrørende 200 medarbejdere i Føroya Tele. Aftalen er usædvanlig, idet der er tale om en fireårig aftale med en samlet stigning på 9 % (omfattende såvel lønstigninger som indbetalinger til pensionsordninger). Resultatet kom i hus, efter at arbejdstagersiden først havde forkastet et mæglingsforslag med en sammenlagt stigning i løn og indbetalinger til pensionsordninger på i alt 8,3%.

Oprettelse af en fast voldgiftsret for det færøske arbejdsmarked.

Der er opnået enighed mellem arbejdsmarkedets parter om oprettelse af en fast voldgiftsret til løsning af konflikter, uenighed og tvivlsspørgsmål på arbejdsmarkedet. Der afsættes de nødvendige udgifter hertil på finansloven. Landskassens årlige omkostninger anslås til 1,2 mio. kr.

Infrastruktur.

Åbning af ”Nordoya – tunnilin” mellem Leirvik og Klaksvik.

Den 29. april 2006 åbnede tunnelen til Klaksvik og dermed er der skabt et sammenhængende vejnet mellem den langt overvejende del af Færøerne. Suðuroy og Sandoy er således fremover de eneste større færøske øer, der ikke er en del af det sammenhængende vej og tunnelsystem på øerne. Tunnelen er 6,3 km. Lang, det dybeste punkt er 150 meter under vandoverfladen og tunnelen har kostet 355 mio. kr.

I september 2003 påbegyndte NCC anlægsarbejderne til tilkørselsvejen på Eysteroy, og selve borearbejdet begyndte i december 2003. Finansieringen sker ved et indskud på 235 mio. kr. fra landskassen i aktieselskabet Norðoyatunnilin. Restbeløbet lånefinansieres og tilbagebetales via brugerbetaling.

Opdatering og udbygning af Vágar Lufthavn.

Efter aftale af 4. april 2005 mellem statsministeren og lagmanden søges driften og ejerskabet af de danske dele af Vágar lufthavn overført til de færøske myndigheder. Der var endvidere enighed mellem landsstyret og regeringen om, efter færøsk ønske, at der kan ske en opdatering af Vágar lufthavn, herunder en baneforlængelse.

I henhold til aftalen nedsattes der en fælles dansk færøsk arbejdsgruppe der skulle fastsætte det tekniske og økonomiske grundlag for landsstyrets stillingtagen til den konkrete opdatering af lufthavnen.

Der er nu udarbejdet en redegørelse for de tekniske muligheder samt omkostningerne ved:

- en kapacitetsudvidelse af lufthavnsterminalen og ny standplads m.v.
- alternative baneforlængelser, inkl. etablering af glidebaneanlæg.

I rapporten diskuteres 7 alternative udbygningsmuligheder. Det er arbejdsgruppens vurdering at de mest relevante af de undersøgte udbygningsmuligheder er en udbygning af banen fra de eksisterende 1250 m. til enten 1450 m. eller 1600 m. Arbejdsgruppen har imidlertid også undersøgt mulighederne for en udvidelse af banen til 1800 m. samt udvidelse af terminalen og standpladser for fly. Den mindste udvidelse anslås at koste ca. 226 mio. kr., den største ca. 486 mio. kr.

I fælleserklæringen mellem statsministeren og lagmanden fra april 2005, er der enighed om at den nødvendige kapital til opdatering af lufthavnen tilvejebringes ved en nedkapitalisering af Investeringsfonden for Færøerne.

Landsstyret har endnu ikke taget stilling til, hvilken løsning man vil pege på.

Med venlig hilsen

Søren Christensen